

Nestoři české advokacie

ŠEDESÁT LET BULLETINU ADVOKACIE – TO JSOU TISÍCE STRAN PŘÍSPĚVKŮ, ZPRÁV A INFORMACÍ, STOVKY FOTOGRAFIÍ, OBRÁZKŮ A ZAJÍMAVÝCH MATERIÁLŮ, HODINY VZPOMÍNEK TĚCH, KTEŘÍ BULLETIN TVOŘILI, SPOLUPRACOVALI S NÍM, ČETLI JEJ A TŘEBA JIM I POMÁHAL V ADVOKÁTNÍ PRAXI. KDYŽ JSME ZAČALI V REDAKCI PŘEMÝŠLET O TOM, JAK UCHOPIT TOTO VÝROČÍ, PŘIŠEL JUDr. PETR TOMAN, PŘEDSEDA REDAKČNÍ RADY, S NÁVRHEM PŘIPRAVIT KNIHU VZPOMÍNEK TĚCH, KTEŘÍ UŽ NĚCO PAMATUJÍ A V ADVOKACII PROŽILI SVŮJ ŽIVOT NEBO JEHO VELKOU ČÁST. PETRU TOMANOVÍ A ONDŘEJI ŠEBESTOVÍ, KTERÉHO PŘIZVAL K AUTORSKÉ SPOLUPRÁCI, SE PODAŘILO TENTO NELEHKÝ ÚKOL SPLNIT.

Jejich kniha Nestoři české advokacie, která v těchto dnech za podpory České advokátní komory vychází, představuje nepřehlednou mozaiku životních i profesních osudů těch, kteří se advokacii věnovali a prožili v ní život v dobách temnějších i veselejších, a nám všem tak přináší ucelený pohled na dobu několika posledních dekad.

● **Pane doktore, kde se vzala myšlenka zmapovat osudy české advokacie?**

Nápad vznikl koncem roku 2014 na oslavách 20. výročí vydávání Bulletinu slovenskej advokacie v Bratislavě. Staří

JUDr. Petr Toman,
předseda redakční rady
Bulletinu advokacie
a spoluautor publikace

slovenští advokáti vzpomínali na svá léta strávená v advokacii a na české kolegy z doby společné socialistické republiky. Uvědomil jsem si, že by byla škoda, aby takové vzpomínky zmizely spolu s odchodem těch, kteří je prožili. Představenstvo ČAK tento nápad podpořilo a my se mohli dát do práce.

● **Vášim spoluautorem je Ondřej Šebesta, jak jste se dali dohromady?**

V době, kdy ještě nikdo nevěřil, že by mohla kniha opravdu vzniknout, kdy jsem ani nevěděl, kdo bude knihu vydávat, nás seznámila společná známá. Neptal se mě na čas, neptal se mě na záruky ani na peníze a souhlasil se spoluprací. U všech rozhovorů jsme byli společně a pak jsme každý z nás přispívali ke vzniku knihy tím, co nám bylo nejbližší. Já zejména znalostí advokátního prostředí, on také pořízením fotografií nestorů a jejich písemných materiálů. Nemůžu říct, která část knihy je jeho a která moje, protože bez něho by žádná kniha nevznikla. Říkám tedy, že ji máme v bezpodílovém spoluvlastnictví. Byla s ním úžasná spolupráce.

● **Měl jste hned jasno v tom, že zvolíte formu rozhovorů, nebo jste přemýšlel i o jiném formátu?**

Forma rozhovorů mi přišla nejvhodnější od samého počátku. S každým nestorem jsme se osobně setkali a strávili rozhovorem s ním kolem tří hodin. Probrali jsme jeho život od střední školy až po současnost. Nahráli jsme celý rozhovor

Bulletin advokacie
1956-2016

Vydavatel:
Česká advokátní
komora
Počet stran: 320

na diktafon, získali dobové dokumenty a dávno zapomenuté fotografie. Procestovali jsme skoro celou republiku, města i zastrčené chalupy, na nichž tráví nestoři svůj čas. V Ostravě a okolí jsme byli dokonce dvakrát. Na pohostinnost doktorky Bordovské z Frýdku-Místku, která nás nenechala odejít bez vynikajícího oběda, nikdy nezapomeneme. Ani na příběhy, které nám všichni vyprávěli a které se do knihy nevešly.

● Jaký klíč jste použili při výběru oslovených advokátů?

To byla od počátku citlivá otázka. V době svého vzniku se náš projekt jmenoval Osobnosti české advokacie a nám bylo jasné, že takových osobností, skutečných či domnělých, může být hodně. Definovali jsme si proto hned na začátku pouze dvě podmínky: věk nejméně 80 let a reálný výkon advokacie již před rokem 1989. Na nic jiného jsme ohled nebrali, zejména ne na to, zda byl někdo v KSČ či jinde, protože i to bylo součástí dějin advokacie. Nakonec jsme uskutečnili rozhovory s dvaceti advokátkami a advokáty, z nichž jsme osmnáct nejzajímavějších zařadili do naší knihy, kterou jsme nakonec nazvali Nestoři české advokacie.

● Oslovení advokáti pamatují předlistopadovou dobu. Jak na toto období vzpomínají?

Všichni víceméně v dobrém. Byla to doba jejich mládí, doba, kdy byli plni sil, elánu a celoživotních plánů. Vzpomínají na ni s nadhledem a často s humorem. Chvilí se mi zdálo, že to až tak veselé být nemohlo, a začal jsem pochybovat, zda lze tímto způsobem skutečně získat reálný obraz tehdejší advokacie. Vědomě jsem se začel do dokumentů z procesů s JUDr. Míladou Horákovou a Rudolfem Slánským, přečetl si knihu Hedy Margoliové Kovalyové „Na vlastní kůži“, ve které popisuje události kolem odsouzení a popravy jejího manžela JUDr. Rudolfa Margolia v procesu s Rudolfem Slánským. K této knize mě přivedl nejstarší nestor, se kterým jsme dělali rozhovor, JUDr. Václav Král. Tím jsem osobně vyvažoval pozitivitu vzpomínek zpovídaných advokátů a získával inspiraci pro další otázky. To byl i důvod, proč jsme oslovili JUDr. PhDr. Stanislava Balíka a požádali ho, aby napsal k naší knize doslov a vzpomínky nestorů zasadil do historických souvislostí.

● V jednom rozhovoru padlo, že v té předlistopadové době byla advokacie vlastně „jediným placeným odbojem“. Vnímali to tak i ostatní?

Někteří ano, jiní ne. Někteří skutečně advokacii svými životy ovlivňovali a určovali jí směr, jiní naopak tímto směrem jen pokorně šli. V každém případě z našich rozhovorů vyplynulo, že advokacie byla vždy velmi svobodným povoláním, které se nepodařilo spoutat ani komunistickému režimu. Samozřejmě že v řadách advokátů byli i různí prospěcháři a patolizalové, jako všude, ale trůfám si tvrdit, že oproti jiným právnickým oborům jich u nás bylo nejméně.

● Objevuje se v jejich vzpomínkách někdo, na koho vzpomínají všichni v dobrém, kdo jim v těch těžších dobách pomohl, a naopak, kdo škodil?

Nestoři vzpomínají samozřejmě i na ty, kteří jim nebo advokacii jako takové škodili. Vzpomínky na prověřkové komise počátkem 70. let se nečtou příliš dobře. Ta jména se často opakují

OBJEDNÁVEJTE PŘEDNOSTNĚ

NA WWW.BULLETIN-ADVOKACIE.CZ/NESTORI
či na e-mailu NESTORI@IMPAX.CZ

Cena: 350 Kč + 100 Kč poštovné a balné
(zasíláme na dobírku kurýrní službou DPD)

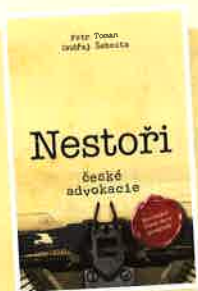
a je třeba si knihu přečíst. A v dobrém? Překvapivě se opakuje jedno a to samé jméno, které by vzhledem k jeho postavení málokdo čekal: předseda Ústředí české advokacie JUDr. Zdeněk Hrazdira. Pochopitelně komunista, který byl ve své funkci od roku 1963 do roku 1983. Tedy celých dvacet let, včetně těch nejtěžších v roce 1968, kdy nás začala okupovat sovětská vojska a následně probíhaly politické prověrky, i v roce 1977, kdy začaly obhajoby signatářů Charty 77. Všechno nějakým zázrakem ustál, a to nejen v očích Ústředního a Městského výboru KSČ, ale především v očích advokátů, kteří si ho za to vážili a dodnes na něho v dobrém vzpomínají. Domnívám se, že to byl právě on, kdo zajistil, že advokacie prošla těmito obdobími s čistým štítem a zachovala si svoji autonomii a nezávislost. JUDr. Zdeněk Hrazdira je jedním z těch, s nimiž bych chtěl udělat rozhovor do naší knihy, ale možné to již není. Tak jsme alespoň oslovili jeho vnuka Jana, také advokáta, který nám poskytl fotografie svého dědečka, a my je zařadili do naší knihy.

● Je někdo z kolegů, kdo již není mezi námi, a rozhovor s ním byste rád vedl?

Kromě již zmíněného JUDr. Hrazdiry také s tehdejšími tajemníkem Ústředí české advokacie JUDr. Jiřím Klouzou, s vedoucím advokátní poradny v Chomutově, kde jsem začínal, celoživotním nestraníkem JUDr. Jaroslavem Briaským, s JUDr. Václavem Mandákem, odborníkem na trestní právo a dlouholetým šéfredaktorem Bulletinu advokacie, s civilistou JUDr. Jaroslavem Radimským přezdívaným „lucerna iuris“ a mnoha dalšími, jejichž vzpomínky jsme již nestačili zachytit.

● Můžete tedy učinit závěr, zda obstála česká advokacie v totalitním období a uchovala si svou tvář, nebo nikoliv?

To záleží na jednotlivých obdobích a tehdejší urputnosti státní moci. Advokacie zcela jistě neobstála v padesátých letech, v politických procesech končících tresty smrti a mnohaletými žaláři. To nebyla advokacie, ale nacvičené divadlo, na němž se pečlivě vybraní advokáti spolu se soudci a prokurátory bohužel podíleli. Jsme ale oprávněni je za to dnes soudit? Zachovali bychom se jinak? Někteří z nás ne, někteří asi ano a možná by potom seděli na lavici obžalovaných vedle svých tehdejších klientů. To byla strašná doba! Ale později, od šedesátých let, už advokacie obstála. Vybojovala si zpět svoji nezávislost, nestala se odborem Ministerstva spravedlnosti a udržela si svoji vlastní samostatnou organizaci řízenou pouze advokáty. Advokátky a advokáti obhajovali své klienty i v politických procesech způsobem, který se komunistickému režimu nezamlouval, a přesto se jim nic nestalo. Z dnešního pohledu je to samozřejmost, ale tehdy to byl úžasný výsledek. Málokdo například ví, že Ústředí čes-

OBJEDNÁVEJTE PŘEDNOSTNĚ

NA WWW.BULLETIN-ADVOKACIE.CZ/NESTORI
či na e-mailu NESTORI@IMPAX.CZ

Cena: 350 Kč + 100 Kč poštovné a balné
(zasíláme na dobírku kurýrní službou DPD)

ké advokacie mohlo advokáta zprostit mlčenlivosti, ale že to nikdy neudělalo. Státní i stranické orgány mlčenlivost advokáta ctily. Škoda že to dnes již neplatí.

● Listopad 1989 oslovené advokáty-nestory zastihl již ve středním věku. Jak se v nových poměrech cítili a adaptovali se na ně?

Velice dobře. Nezapomínejme, že i když byli advokáti v předlistopadové době zaměstnanci krajského sdružení advokátů, vždy měli jen tolik práce, kolik si jí sehnali, a tolik peněz, kolik jim klienti za jejich právní pomoc zaplatili. Privatizace advokacie pro ně tedy nebyla problémem ani změnou v jejich způsobu práce. Co pro ně nové bylo a s čím se museli vypořádat, byla tsunami stále nových a nových zákonů a jejich novelizací. Ta se bohužel nepředělala dodnes.

● Který příběh Vám osobně utkvěl nejvíce v paměti?

Na to se nedá přímo odpovědět. Po uskutečnění několika rozhovorů jsem se začal obávat, zda je zvolená forma rozhovorů dostatečně odborná, náležitě vypovídající o tehdejší advokacii a životě socialistického a polistopadového advokáta v ní. Zda nevznikne jen zajímavá, ale o ničem nevypovídající sbírka dávných kauz a vtipných příběhů. Ke konci jsem pochopil, že sdělení naší knihy není pouze v jednotlivých rozhovorech. Že v každém z nich je skryta jen jeho část a celé sdělení o tehdejší advokacii a lidech v ní se bude čtenáři postupně objevovat tak, jak si bude skládat mozaiku příběhů a vzpomínek jednotlivých advokátů a advokátek, prohlédne si fotografie a přečte si doslov Stanislava Balíka. Myslím, alespoň v to doufám, že právě v tom je kolektivní poselství, které nám nestoři touto knihou předávají.

● Kdy jste měl opravdu velkou radost, že se Vám rozhovor podařilo uskutečnit?

Doufám, že se ostatní nestoři neurazí, ale největší radost jsem měl, když se nám podařilo udělat rozhovor s první dámou české advokacie JUDr. Dagmar Burešovou. Vzhledem k jejímu současnému zdravotnímu stavu se nám s ní jako jedinou nepodařilo setkat osobně, ale díky ochotě její dcery, rovněž advokátky, JUDr. Zuzany Špitálské, jsme získali její odpovědi na naše otázky. A také dobové dokumenty. Například kopii dopisu, kterým jí již v prosinci 1989, v době, kdy se stala ministryní spravedlnosti, žádala sestra JUDr. Milady Horákové o vydání jejich osobních dopisů napsaných několik hodin před popravou v roce 1950. Z toho jsem měl ohromnou radost.

● Kniha vychází v těchto dnech, kdy si připomínáme šedesát let Bulletinu advokacie, jehož předsedou redakční rady jste již deset let.

Šedesát let je obecně hodně dlouhá doba, u časopisu zejména. Bulletin advokacie, tehdy pod názvem Zprávy advokacie, vycházel už v době, kdy naši nestoři teprve končili právnická studia a vstupovali do advokacie. Každého žijícího advokáta provází náš časopis po celý jeho profesní život. Pro mě je velkým závazkem, že mohu posledních deset let ovlivňovat jeho obsah i grafiku. Nápad připravit knihu Nestoři české advokacie ostatně vznikl právě v okamžiku, kdy jsme s dr. Ivou Chaloupkovou přemýšleli nad tím, jak toto úžasné výročí důstojně oslavit. Doufám, že se bude náš dárek k šedesátinám Bulletinu advokacie jeho čtenářům líbit, České advokátní komoře a redakci Bulletinu advokacie velice děkuji za podporu a spolupráci, která nám velmi pomohla.

● Co byste závěrem popřál jak časopisu, tak i české advokacii?

Ptáte se mě přesně tak, jak jsem se i já ptal na konci rozhovorů našich nestorů. I kdybych přemýšlel sebevíc, nevymlím lepší odpověď, než kterou nám dala letos devadesátiletá advokátka JUDr. Zdeňka Ferbrová. Ale neřeknu vám ji hned. Jestli ji chcete znát, přečtěte si její, a tedy i moji odpověď v naší knize.

❖ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

ZÁVAZNÁ OBJEDNÁVKA PUBLIKACE

Nestoři české advokacie

Objednávám: ks publikace

Jméno objednavatele:

Fakturační adresa:

Adresa pro zaslání knihy:

Telefon a e-mail (nutné pro kurýrní službu):

Cena za 1 ks: 350 Kč + 100 Kč poštovné a balné (zasíláme na dobírku kurýrní službou DPD), poštovné a balné při objednávce více kusů bude upřesněno na zadaný e-mail.

Vystřižený objednávkový formulář zašlete na adresu: Impax, spol. s r. o., reklamní a komunikační agentura, Vojtova 2000/45, Praha 12, 143 00, tel. 244 404 555.

Podpis:

PŘÍPADNĚ OBJEDNÁVEJTE POŠTOU

